

VUISTREGELS OPEN EDUCATIONAL RESOURCES (OER)

Onderwijsinstellingen zijn zowel gebruiker als maker van onderwijsmateriaal. Met de opkomst van Open Access en Creative Commons is een nieuwe categorie mogelijk: Open Educational Resources (OER) ofwel Open leermiddelen. Met leermiddel bedoelen we "ieder middel dat in een formele lessituatie wordt gebruikt om de leerling of student kennis en vaardigheden bij te brengen." (Wikipedia)

Dit kan uit tekst, beeld of video bestaan maar ook andere materialen en vormen zijn denkbaar. Het belangrijkste kenmerk is dat materiaal digitaal beschikbaar is en vrij te gebruiken, doordat het publiekelijk is vrijgegeven en voorzien van een licentie waarmee gebruik, hergebruik en verspreiding mogelijk is.

1. WAAR KUN JE OPEN LEERMATERIALEN VINDEN?

Materialen zijn o.a. te vinden via: <https://open4us.org/find-oer/>; <http://www.wikiwijsleermiddelenplein.nl/>; <http://ocw.tudelft.nl/>; <http://www.openbeelden.nl>; <http://www.flickr.com/search/advanced/>

waar je kunt aangeven dat je wilt zoeken naar Creative Commons materiaal. Dit zijn enkele voorbeelden maar er zijn veel websites die CC materiaal vindbaar maken, en zich richten op het onderwijs. Het auteursrechten informatiepunt van je instelling kan daarbij helpen.

2. HOE KUN JE OER (HER)GEBRUIKEN?

Dit kan als het materiaal voorzien is van een Creative Commons licentie die hergebruik toestaat zoals bijv. Naamsvermelding – niet-commercieel – gelijk delen 3.0. Per item dat je van een ander hergebruikt vermeld je de bron en de licentie waarmee dat item gebruikt wordt. Voor de betekenis van de verschillende vormen van Creatieve Commons licenties en de voorwaarden waar je aan moet voldoen bij hergebruik, zie <http://www.creativecommons.nl/uitleg>

3. WAT BETEKENT "GELIJK DELEN" BIJ OER?

Deze licenties vereisen dat het nieuwe samengestelde materiaal onder diezelfde licentie wordt verspreid. Oftewel, als je materiaal gebruikt met bijv. een "Naamsvermelding - gelijk delen" Creative Commons licentie, dan moet het nieuwe materiaal wat jij maakt ook een "Naamsvermelding - gelijk delen" licentie meekrijgen.

4. HOE KUN JE ZELF OER MAKEN?

Door een geheel eigen nieuw werk te maken – zodat je ook zelf alle rechten hebt - en dit beschikbaar te maken voor anderen met een Creative Commons licentie. Het materiaal kan bijv. in de repository van de bibliotheek geplaatst worden of via een landelijk of internationaal initiatief voor het publiceren van je eigen OER. OER materiaal kun je ook maken door andermans open leermaterialen te hergebruiken en dat opnieuw met bronvermelding en Creative Commons licentie te publiceren.

5. HOE ZORG JE VOOR NAAMSVERMELDING?

Net als in scripties en artikelen moet je de bronnen vermelden die je hebt hergebruikt. Dit is ook een eis die voor alle zes de Creative Commons licenties geldt. Er geldt geen verplichte vaste vorm van naamsvermelding maar in het onderwijs is het handig om de APA regels toe te passen. Zie hiervoor o.a. <http://specials.han.nl/themasites/studiecentra/verwerken-en-delen/bronnen-vermelden/apa-normen/>

6. OER BIJ JE EIGEN ONDERWIJSINSTELLING EN IN NEDERLAND

Wil je meer weten over OER bij de eigen onderwijsinstelling, neem contact met het lokale auteursrecht informatiepunt <http://www.auteursrechten.nl/contact.html>
Ook is het mogelijk vragen te stellen aan de Surf special interest groep OER : <https://www.surfspace.nl/sig/5-open-education/> en verder te lezen bij <http://www.openaccess.nl/nl/wat-is-open-access/open-onderwijs>

7. OER IN EUROPA EN WERELDWIJD

- <http://www.openeducationeuropa.eu/en>
- <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/access-to-knowledge/open-educational-resources/>

8. RECHTEN VAN STUDENTEN

Soms zijn studenten betrokken bij het maken van OER. Het is aan te raden aan de studenten toestemming te vragen voor hergebruik, zij blijven auteursrechthebbend op hun eigen materiaal. Ook portretrecht kan een rol spelen bij maken van foto's in onderwijssituaties.

9. RECHTEN VAN DOCENTEN AAN HBO ONDERWIJSINSTELLINGEN

Volgens Art.7 Auteurswet en CAO-HBO art E-7 is niet de docent maar de HBO instelling auteursrechthebbend. Wil een HBO docent dus OER materiaal publiceren moet zij/hij formele toestemming hebben van de instelling. Vaak hebben instellingen een auteursrechtregeling waarin dit bij voorbaat is afgesproken. Ook al liggen de auteursrechten van onderwijsmateriaal formeel bij een HBO-instelling, de individuele docent heeft altijd wel het recht om met eigen naam genoemd te worden als auteur. Bij Universiteiten in Nederland blijven de rechten van onderwijsmateriaal doorgaans bij de individuele docenten, maar daar kunnen uitzonderingen op zijn.

Als je vragen hebt over auteursrechten neem dan contact op met een van de medewerkers van het auteursrechten informatiepunt (AIP) van je instelling: <http://www.auteursrechten.nl/contact.html>

SURF

info@surf.nl
www.surf.nl

2016

Aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend.

beschikbaar onder de licentie Creative Commons
Naamsvermelding 3.0 Nederland
www.creativecommons.org/licenses/by/3.0/nl

POWERED BY SURF